

PREFACE

Forty years have passed since the acceptance of cataloguing principles known as the Paris Principles, and in 2003 the world cataloguers gathered again in Frankfurt. It was unambiguously acknowledged that the number of new subjects had occurred recently that according to the requirement of information exchange had to be agreed upon.

As a result of collective efforts the preparation of new International Cataloguing Principles was started in Frankfurt and finished by separate activity groups later. These new cataloguing principles replace the principles of Paris and extend their operation to working not only with the text documents but with other types of material as well.

The new International Cataloguing Principles the preparation of which was soundly contributed by the staff of Martynas Mažvydas National Library of Lithuania are published in this edition.

Time also requires choosing new types of presentation of national bibliography. The articles by bibliographers from France (M. Beaudiquez), Norway (U. Knutsen), Denmark (G. Jacobsen), Slovenia (M. Žumer) and Finland (J. Hakala) on electronic national bibliography are introduced here. Experience, research results and future prospects of these qualified professionals are presented to the Lithuanian bibliographers.

A sheaf of articles by some prominent Lithuanian bibliographers is published here as well.

We think that it will be interesting and beneficial for specialists of various fields of book science to find out more about newly discovered periodicals that have been registered and will be published in the currently prepared

bibliography of Lithuanian periodicals of 1823–1940. The article regarding this topic by D. Narkevičienė is also presented in this edition.

A. Matijošienė is a long term researcher and bibliographer of periodical press of the Lithuania Minor. She has also stored some valuable experience. In the article the author analyzes a vocabulary of Lithuanian publications and illustrates the text using examples.

S. Stakulienė is a researcher of the development of Lithuanian medical periodicals and has published several articles. For the present she gives an exhaustive analysis of pharmaceutical periodicals beginning with the first publications of 1905 to periodicals of 1940.

D. Narbutienė continues the research of the XVth–XVIIth centuries Latin books published in the Grand Duchy of Lithuania. In her publication the author reports and discusses the statistical data concerning Latin publications and books in other languages.

Press surveillance control is a talking point for both publishers and bibliographers concerned about the record of forbidden publications. In her article A. Riaubienė describes some information regarding the system that operated in Lithuania of interwar period and declarations of recent press law.

The compiler of the list „XVII a. Lietuvos lenkiškos knygos“ [*Polish books of Lithuania of the XVII century*] and the analogous publication covering the XVIIIth century M. Ivanovič shares some points about the operation peculiarities of a bibliographer working with the old book.

For bibliographers interested in the Jewish books L. Lempertienė presents the monograph of a famous specialist of Jewish book science S.M. Jakerson.

Regina Varnienė

[Lietuviškas *Statement of International Cataloguing Principles** vertimas]

Tarptautinių katalogavimo principų išdėstymas

Projektas, priimtas Pirmojoje IFLA ekspertų konferencijoje dėl Tarptautinių katalogavimo taisyklių, Frankfurtas, Vokietija, 2003

Ižanga

Tarptautinė katalogavimo principų konferencija 1961 m. priėmė Principų išdėstymą (*Statement of Principles*), visiems žinomą kaip Paryžiaus principai. Akivaizdu, kad jų tikslas – būti tarptautinio katalogavimo standartizavimo pagrindu – buvo pasiektas: nuo to laiko daugelis visame pasaulyje sukurtų katalogavimo taisyklių visiškai arba didele dalimi atitiko Paryžiaus principus.

Dabar, praėjus daugiau nei keturiasdešimčiai metų, turėti bendrus tarptautinius katalogavimo principus yra dar svarbiau, nes viso pasaulio kataloguotojai ir vartotojai naudoja OPAC (Online Public Access Catalogues) – nuotolinės prieigos katalogus. Prasidedant XXI amžiui, IFLA pasistengė pritaikyti Paryžiaus principus, kad jie atitiktų nuotoliniams bibliotekų katalogams ir tolesnei jų raidai keliamus tikslus. Pagrindinis šių tikslų – katalogo patogumas vartotojams.

Naujieji principai pakeičia Paryžiaus principus ir praplečia jų galiojimą ne tik tekstiniams kūriniams, bet ir kitų rūšių dokumentams ir ne tik pradmens pasirinkimui bei jo formai, bet ir visiems bibliografinių ir autoritetinių įrašų, vartojamų bibliotekų kataloguose, aspektams.

Toliau pateikti projekto principai apima:

1. Taikymo sritį;
2. Entitetus, atributus ir santykius;
3. Katalogo funkcijas;
4. Bibliografinį aprašą;
5. Kreipties elementus;
6. Autoritetinius įrašus;
7. paieškos galimybių pagrindus.

Naujieji principai paremti turtingomis pasaulio katalogavimo tradicijomis, taip pat IFLA dokumentuose *Functional Requirements for Bibliographic Records* (FRBR) bei *Functional Requirements and Numbering for Authority Records* (FRANAR) pateiktais conceptualiais modeliais, kurie Paryžiaus principus pritaiko ir dalykinimo sričiai.

Tikimasi, kad šie principai padės tarptautiniu lygiu bendrai naudotis bibliografiniais ir autoritetiniais duomenimis, o katalogavimo taisyklių kūrėjams – sukurti tarptautines katalogavimo taisykles.

*Angliškas originalas <http://www.ddb.de/news/ifla_conf_papers.htm>

TARPTAUTINIŲ KATALOGAVIMO PRINCIPŲ IŠDĖSTYMAS

Galutinis projektas, 2003 m. gruodžio 19 d.

1. Taikymo sritis

Pateiktieji principai yra katalogavimo taisyklių kūrimo gairės. Jie taikomi bibliografiniams bei autoritetiniams įrašams ir šiuolaikiniams bibliotekų katalogams. Šie principai taip pat gali būti taikomi bibliotekų, archyvų, muziejų ir kitų institucijų rengiamoms bibliografijos rodyklėms ir duomenų failams.

Principuose pateiktas nuoseklus požiūris į visų rūšių bibliografinių išteklių aprašomąjį katalogavimą ir dalykinimą.

Svarbiausias principas, kuriuo remiantis turi būti kuriamos katalogavimo taisyklės, – katalogo patogumas vartotojui.

2. Entitetai, atributai ir santykiai

2.1. Bibliografinių įrašų entitetai

Rengiant bibliografinius įrašus reikia atsižvelgti į entitetus, susijusius su intelektinės ir meninės kūrybos produktais. Tai yra:

kūrinys,
išraiška,
apraiška,
vienetas.²

2.1.1. Bibliografiniai įrašai dažniausiai atspindi apraiškas. Apraiškos gali būti kūrinių rinkinys, atskiras kūrinys ar sudedamoji kūrinio dalis. Apraiškos gali būti pateiktos vienu ar keliais fiziniiais vienetais.

Apskritai kiekvienai fizinei formai (apraiškai) turi būti parengtas atskiras bibliografinis įrašas.

2.2. Autoritetinių įrašų entitetai

Autoritetiniuose įrašuose turi būti fiksuojamos kontroliuojamos bent jau asmenų, giminių, kolektyvų³ vardų ir dalykų formos. Kūrinių dalykai gali būti šie entitetai:

kūrinys,
išraiška,
apraiška,
vienetas,
asmuo,
giminė,

kolektyvas,
sąvoka,
objektas,
įvykis,
vieta.⁴

2.3. Atributai

Kiekvieną entitetą identifikuojantys atributai bibliografiniuose ir autoritetiniuose įrašuose turi būti vartojami kaip duomenų elementai.

2.4. Santykiai

Bibliografiškai svarbūs entitetų tarpusavio santykiai turi atsispindėti kataloge.

3. Katalogo funkcijos

Katalogo funkcijos turi sudaryti galimybę vartotojui⁵:

3.1. rasti (realiame arba virtualiame) fonde bibliografinius išteklius kaip paieškos rezultata, vartojant išteklių atributus ar santykius:

3.1.1. išskirti vieną išteklių;

3.1.2. išskirti išteklių grupes, reprezentuojančias:

visus išteklius, priklausančius tam pačiam kūriniai,
visus išteklius, priklausančius tai pačiai išraiškai,
visus išteklius, priklausančius tai pačiai apraiškai,
visus tam tikro asmens, giminės ar kolektyvo kūrinius ir išraiškas,
visus tam tikro dalyko išteklius,
visus išteklius, apibūdinamus kitais kriterijais (tokiais kaip kalba, išleidimo šalis, išleidimo data, fizinė forma ir t. t.), kurie paprastai vartojami kaip antrinis paieškos rezultatų filtras.

Pripažįstama, kad dėl ekonominių apribojimų kai kuriuose bibliotekų kataloguose nebus kūrinių sudedamųjų dalių ar kūrinius sudarančių atskirų kūrinių bibliografinių įrašų.

3.2. identifikuoti bibliografinių išteklių ar kūrėją (t. y. patvirtinti, kad įrašė aprašytas entitetas atitinka ieškomąjį, arba atskirti du ar daugiau panašias charakteristikas turinčių entitetų);

3.3. atrinkti bibliografinių išteklių, kuris atitinka vartotojo reikmes (t. y. parinkti išteklių, kuris

tenkina vartotojo reikalavimus turinio, fizinės formos ir t. t. atžvilgiu, arba atsisakyti išteklių, kaip neatitinkančio vartotojo reikmių);

3.4. įsigyti arba gauti prieigą prie aprašyto vieneto (t. y. suteikti informaciją, kuri padėtų vartotojui įsigyti vienetą perkant, skolinantis ir t. t. ar gauti prieigą prie vieneto elektroniniu būdu, prisijungus prie nuotolinio šaltinio); arba įsigyti ar gauti prieigą prie autoritetinio ar bibliografinio įrašo;

3.5. orientuotis kataloge (t. y. naudotis logiškai sutvarkyta bibliografinė informacija ir pateiktais aiškiais katalogo naršymo būdais, taip pat pateiktais kūrinių, išraiškų, apraiškų ir vienetų tarpusavio santykiais).

4. Bibliografinis aprašas

4.1. Aprašomoji bibliografinio įrašo dalis turi būti sudaryta vadovaujantis tarptautiniu lygiu prižintu standartu⁶.

4.2. Bibliografiniai aprašai gali būti kelių išsamumo lygių, priklausomai nuo katalogo ar bibliografinio failo paskirties.

5. Kreipties elementai

5.1. Bendrieji teiginiai

Kreipties elementai, skirti bibliografinių ir autoritetinių įrašų paieškai, turi būti sudaromi vadovaujantis bendraisiais principais (žr. 1. Taikymo sritis). Kreipties elementai gali būti kontroliuojami ir nekontroliuojami.

Nekontroliuojami kreipties elementai gali būti, pavyzdžiui, apraiškoje rasta pagrindinė anraštė arba reikšminiai žodžiai, kurie aptinkami bet kurioje bibliografinio įrašo vietoje arba papildomai į jį įterpiami.

Kontroliuojami kreipties elementai užtikrina nuoseklumą, kuris būtinas ieškant susijusių išteklių grupių, todėl turi būti sunorminti vadovaujantis standartu. Šios sunormintos formos (taip pat vadinamos „aprobuotais pradmenimis“) turi būti įrašytos autoritetiniuose įrašuose kartu su formų, vartojamų kaip nuorodos, variantais.

5.1.1. Kreipties elementų pasirinkimas

5.1.1.1. Kaip kreipties į bibliografinį įrašą elementai vartojamos kūrinių ir išraiškų anraštės (kontroliuojama forma) ir apraiškų anraštės (paprastai nekontroliuojama forma), taip pat kontroliuojamos kūrinių kūrėjų vardų formos.

Jei kūrėjai yra kolektyvai, reikia įsitikinti, kad kūriniai savo pobūdžiu yra kolektyvinės minties ar veiklos išraiška, net jeigu jie pasirašyti asmens, kuris yra institucijos pareigūnas ar tarnautojas, arba anraštės formuluotė, atskleidžianti kūrinio pobūdį, aiškiai rodo, kad atsakomybė už kūrinio turinį tenka kolektyvui.

Papildomi kreipties į bibliografinį įrašą elementai gali būti kontroliuojamos kitų asmenų, giminių, kolektyvų vardų ir dalykų formos, kurios gali būti naudingos ieškant, identifikuojant ir atrenkant aprašomą bibliografinį išteklių.

5.1.1.2. Kaip kreipties į autoritetinį įrašą elementai vartojama entiteto aprobuota vardo forma, taip pat to paties vardo formų variantai. Papildoma prieiga gali būti sukurta per susijusius vardus.

5.1.2. Aprobuoti pradmenys

Entiteto aprobuotas pradmuo turi būti vardas, pagal kurį entitetas nuolat identifikuojamas arba dažniausiai randamas apraiškose, arba yra gerai žinomas ir priimtinas katalogo vartotojams (pvz., su-tartinis vardas).

Norint atskirti vieną entitetą nuo kitų entitetų, turinčių tą patį vardą, prie jo turi būti pridėdami papildomi identifikuojantys požymiai.

5.1.3. Kalba

Jei vardai pateikti keliomis kalbomis, pirmenybė turi būti teikiama pradmeniui, kuris paremtas informacija, rasta išraiškose apraiškose originalo kalba ir rašto

sistema; tačiau jei originalo kalba ir rašto sistema paprastai kataloge nevertinama, pradmuo gali būti paremtas formomis, kurios randamos apraiškose arba informaciniuose šaltiniuose viena iš kalbų ir rašto sistemų, labiausiai tinkančių katalogo vartotojams.

Visada, kai tik įmanoma, arba per aprobuotą pradžią, arba per nuorodą turi būti suteikiama prieiga prie vardo originalo kalba ir rašto sistema. Jei pageidautina transliteracija, būtina remtis tarptautiniu rašto konversijos standartu.

5.2. Asmenų vardų formos

5.2.1. Jei asmens vardą sudaro keletas žodžių, pradinis žodis pasirenkamas pagal formą, priimtą toje šalyje, kurios pilietis asmuo yra, arba

5.2.2. jei pilietybės neįmanoma nustatyti, pradinis žodis pasirenkamas pagal toje šalyje, kurioje asmuo nuolat gyvena, priimtą formą, arba

5.2.3. jei neįmanoma nustatyti, kurioje šalyje asmuo nuolat gyvena, pradinis žodis pasirenkamas pagal toje kalboje, kurią asmuo paprastai vartoja, priimtą formą, randamą apraiškose ar bendruosiuose informaciniuose šaltiniuose.

5.3. Giminių vardų formos

5.3.1. Jei giminės vardą sudaro keletas žodžių, pradinis žodis pasirenkamas pagal toje šalyje, kuri labiausiai susijusi su gimine, priimtą formą, arba

5.3.2. jei neįmanoma nustatyti šalies, kuri labiausiai susijusi su gimine, pradinis žodis pasirenkamas pagal tos giminės daugiausia vartotoje kalboje priimtą formą, randamą apraiškose ar bendruosiuose informaciniuose šaltiniuose.

5.4. Kolektyvų vardų formos

5.4.1. Jurisdikcijų aprobuotame pradmenyje turi būti pateikiama esamu metu vartojama teritorijos vardo forma ta kalba ir rašto sistema, kuri geriausiai atitinka katalogo vartotojų poreikius.

5.4.2. Jei įvairiais gyvavimo laikotarpiais kolektyvas vartojo skirtingus vardus, kurių negalima laikyti nežymiai tesiskiriančiais to paties vardo variantais, kiekvienas svarbus vardo pasikeitimas turi būti laikomas nauju entitetu ir kiekvieno entiteto atitinkami autoritetiniai įrašai turi būti susieti nuorodomis „Žr. taip pat“ (anksčiau/vėliau).

5.5. Unifikuotų antraščių formos

Unifikuota antraštė gali būti arba vien antraštė, arba vardo ir antraštės derinys, arba antraštė, papildyta identifikuojančiais elementais, tokiais kaip kolektyvo vardas, vieta, kalba, data ir t. t.

5.5.1. Unifikuota antraštė turi būti originalo antraštė arba dažniausiai tam tikro kūrinio apraiškose randama antraštė. Tam tikromis numatytais aplinkybėmis vietoj originalo antraštės aprobuoto pradmens pagrindu gali būti pasirenkama visuotinai vartojama antraštė katalogo kalba ir rašto sistema.

6. Autoritetiniai įrašai

6.1. Autoritetiniai įrašai turi būti sudaromi siekiant kontroliuoti aprobuotas vardų formas ir nuorodas, vartojamas kaip kreipties elementai tokiems entitetams kaip asmenys, giminės, kolektyvai, kūriniai, išraiškos, apraiškos, vienetai, sąvokos, objektai, įvykiai ir vietos.

6.2. Jei asmuo, giminė ar kolektyvas vartoja įvairius vardus ar vardų formų variantus, kaip aprobuotas pradmuo pasirenkamas kiekvieno konkretaus asmens ir t. t. vienas vardas arba viena vardo forma. Jei kūrinys turi skirtingas antraštes, kaip unifikuota antraštė pasirenkama viena iš jų.

7. Paieškos galimybių pagrindai

7.1. Paieška ir paieškos rezultatai

Kreipties elementai yra bibliografinių įrašų elementai, kurie 1) užtikrina patikimą bibliografinių ir autoritetinių įrašų bei su jais susijusių bibliografinių išteklių paieškos rezultatą ir 2) apriboja paieškos rezultatus.

7.1.1. Paieškos priemonės

Turi būti sudaryta galimybė atlikti vardų, antraščių ir dalykų paiešką naudojantis visomis konkrečiame bibliotekos kataloge ar bibliografiniame faile prieinamomis priemonėmis, pavyzdžiui, pagal išsamias vardų formas, reikšminius žodžius, frazes, sutrumpinimus ir t. t.

7.1.2. Būtiniausi yra tie kreipties elementai, kurie remiasi pagrindiniais kiekvieno entiteto atributais ir santykiais bibliografiniame arba autoritetiniame įrašė.

7.1.2.1. Būtiniausi bibliografinių įrašų kreipties elementai:

kūrėjo vardas arba pirmojo įvardyto kūrėjo vardas, kai išvardyti keli kūrėjai, apraiškos pagrindinė ar dirbtinė antraštė, išleidimo ar laidos metai, unifikuota kūrinio/išraiškos antraštė, dalykinės rubrikos, dalykiniai terminai, klasifikaciniai indeksai, aprašomo entiteto standartiniai numeriai, identifikatoriai ir registracinės antraštės.

7.1.2.2. Būtiniausi autoritetinių įrašų kreipties elementai:

entiteto aprobuotas vardas ar antraštė, entiteto vardo ar antraštės formų variantai.

7.1.3. Papildomi kreipties elementai

Kitų bibliografinio aprašo ar autoritetinio įrašo sričių atributai gali būti vartojami kaip pasirenkamieji kreipties elementai arba filtravimo priemonės, jei randamas didelis įrašų skaičius. Keletas tokių bibliografinių įrašų atributų:

kitų kūrėjų vardai, pateikti po pirmojo kūrėjo vardo, atlikėjų vardai, taip pat asmenų, giminių ir kolektyvų, atlikusių ne kūrėjų funkciją, vardai, gretutinės antraštės, viršelio antraštės ir t. t., serijų unifikuotos antraštės, bibliografinių įrašų identifikatoriai, kalba, išleidimo šalis, fizinė forma.

Keletas tokių autoritetinių įrašų atributų: susijusių entitetų vardai ar antraštės, autoritetinių įrašų identifikatoriai.

PRIEDAS

Katalogavimo taisyklių sudarymo siekiniai

Katalogavimo taisyklės sudaromos vadovaujantis keletu siekinių⁷. Pats svarbiausias siekinys – patogumas vartotojams.

- * *Katalogo patogumas vartotojui.* Kai priimami sprendimai rengiant aprašus ir kontroliuojamas vardų formas prieigai, reikia galvoti apie vartotoją.
- * *Įprastas vartojimas.* Norminis žodynas, vartojamas aprašuose ir suteikiant prieigą, turi atitikti daugumos vartotojų žodyną.
- * *Pateikimas.* Entitetai aprašuose ir kontroliuojamose vardų formose turi būti pateikti taip, kaip yra pačiame entitete.
- * *Tikslumas.* Aprašomas entitetas turi būti tiksliai atvaizduotas.
- * *Išsamumas ir būtinumas.* Turi būti įtraukiami tik tie aprašo elementai ir kontroliuojamos vardų formos, kurių reikia vartotojo užduotims atlikti ir kurie būtini, kad vartotojas galėtų vienareikšmiškai identifikuoti entitetą.

¹ Cutter, Charles A. Rules for a dictionary catalog. 4th ed., rewritten. Washington, D.C.: Government Printing office, 1904; Ranganathan, S.R. Heading and canons. Madras [India]: S. Viswanathan, 1955;

Lubetzky, Seymour. Principles of Cataloguing. Final Report. Phase I: Descriptive Cataloguing. Los Angeles, Calif.: University of California, Institute of Library Research, 1969.

² Kūrinys, išraiška, apraška ir vienetas priklauso 1-ajai entitetų grupei, aprašyti FRBR/FANAR modelyje.

³ Asmenys, giminės ir kolektyvai priklauso 2-ajai entitetų grupei, aprašyti FRBR/FANAR modelyje.

⁴ Sąvoka, objektas, įvykis ir vieta priklauso 3-ajai entitetų grupei,

* *Svarba.* Elementai turi būti bibliografiškai svarbūs.

* *Ekonomija.* Kai tikslą galima pasiekti keliais būdais, pirmenybė turi būti teikiama ekonomiškiausiajam (pigiausiajam, paprasčiausiajam būdai ir t. t.).

* *Standartizavimas.* Aprašai ir kreipties elementų sudarymas turi būti kiek galima labiau standartizuoti. Tai užtikrina didesnę suderinamumą, kuris savo ruožtu leidžia bendrai naudotis bibliografiniais ir autoritetiniais įrašais.

* *Integravimas.* Visų rūšių dokumentų aprašai ir kontroliuojamos entitetų vardų formos turi būti, kiek įmanoma, paremtos bendromis taisyklėmis.

Katalogavimo taisyklės turi būti

* *pagrįstos ir nepasirenkamos savo nuožiūra.*

Kartais šie siekiniai gali vienas kitam prieštarauti, tuomet reikia priimti suprantamą ir praktišką sprendimą.

[Dalykiniams tezaurams taikomi kiti tikslai, kurie šiame dokumente kol kas nepateikti.]

aprašyti FRBR/FANAR modelyje. [Pastaba: ateityje gali būti apibrėžti papildomi entitetai, pavyzdžiui, FRANAR prekių ženklai, identifikatoriai ir t. t. (prireikus bus galima atnaujinti pagal galutinę FRANAR ataskaitą).]

⁵ 3.1- 3.5 parengta pagal: Svenonius, Elaine. The Intellectual Foundation of Information Organization. Cambridge, MA: MIT Press, 2000. ISBN 0-262-19433-3

⁶ Bibliotekoms skirtas ISBD – tarptautinis standartinis bibliografinis aprašas.

⁷ Pagal bibliografijos teorijos literatūrą, ypač Ranganathan'o ir Leibniz'o darbus, aprašytus: Svenonius, E. *The Intellectual Foundation of Information Organization*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2000, p. 68.

UDK 025.342

Valstybinės bibliografijos įamžinimas naujoje virtualioje informacijos terpėje

Marcelle BEAUDIQUEZ

Prancūzijos nacionalinė biblioteka

Įžanga

Valstybinės bibliografijos¹ ateities klausimas XXI amžiaus² visuotinės bibliografinės apskaitos kontekste jau buvo iškeltas 2001 m. Bostone. Šį straipsnį galima laikyti antrąja šių apmąstymų sudedamąja dalimi. Vos per dvejus metus šių tokių skirtingų komponentų (inventorizavimui tinkami „dokumentai“, privalomojo egzemplioriaus įstatymai, interneto terpė ir kt.) plėtra labai paspartėjo. Taigi dabar nacionalinės bibliotekos privalo priimti neišvengiamą sprendimą. Ši publikacija prisideda prie tarptautinės minties šioje srityje ir atspinti tam tikrus Prancūzijos nacionalinės bibliotekos pozicijos aspektus³.

Jau kelerius metus interneto turinys laikomas nacionalinio paveldo dalimi, kurią verta rinkti, identifikuoti, saugoti ir perduoti, ir visa tai turi būti vienas iš nacionalinių bibliotekų uždavinių.

Todėl nuo šiol, vadovaujantis daugybe įvairiose šalyse atliktų eksperimentų, kuriais buvo siekiama išbandyti interneto svetainių rinkimą ir archyvavimą, į naujus privalomojo egzemplioriaus įstatymus bus įtraukiamas ir „visų rūšių ženklų, signalų, raštų, vaizdų, garsų ar pranešimų, kurie priklauso linijinei komunikacijai“⁴ saugojimas. Kadangi interneto svetainės⁵ nuo šiol įtraukiamos į privalomojo egzemplioriaus įstatymus, jas būtina inventorizuoti, taigi jos tampa Visuotinės bibliografinės apskaitos (UBC – *Universal Bibliographic Control*) sistemos, apimančios ir einamosios valstybinės bibliografijos sudarymą, dalimi. Pradedant tokiu teiginiu, būtina apibrėžti, apie kokią visuotinę bibliografinę apskaitą kalbame. Ar kas nors pasikeitė jos taikymo praktikoje nuo tada, kai ji buvo pradėta taikyti interneto svetainėms tokiu pačiu mastu kaip ir tradiciniams dokumentams? Kokia valstybinė bibliografija turėtų būti sudaroma? Kokiam tikslui?

Siekiant nustatyti, ar svarbu ir toliau sudarinėti einamąją valstybinę bibliografiją interneto kontekste, ir apibrėžti jos naudojimo sritį, atrodė reikalinga visa tai racionalizuoti, atsižvelgiant į principus ir rekomendacijas, jau taikomas tradiciniams dokumentams.

1. UBC principai ir interneto svetainės

Rinkimo ir inventorizavimo atžvilgiu UBC remiasi **nacionalinės atsakomybės principu**. Nacionalinio savitumo principo negalima automatiškai perkelti į virtualųjį pasaulį, tokį kaip internetas, kur platinimo nevaržo jokios sienos, tačiau kaip gairės gali pasitarnauti šalių kodai tinklalapių adresuose (pvz., .fr, .uk, .se ir t. t.). Tačiau adresuose, besibaigiančiuose .com, .org ar .net, šis nacionalinis aspektas prarandamas. Kita vertus, nereikėtų pamiršti, kad tradicinių dokumentų valstybinis bibliografinis inventorizavimas gali būti ir lingvistinis, ir dokumentinis (kai kalbama apie šalį) – taigi tie patys principai gali būti taikomi ir inventorizuojant interneto svetaines.

UBC glaudžiai susijusi ir su **išsamumo principu**. Taikant šį principą interneto svetainėms, kurios laikomos naujuoju nacionaliniu paveldu, saugotinių objektų ir potencialaus „inventoriaus“ kiekis padidėja 5–6 kartus.

Kita vertus, remiantis tradicinių dokumentų užklausomis galima teigti, kad išsamumo siekis jau virto lenktynėmis, kurioms nematyti galo, todėl pradėta kalbėti apie „pagrįstą“ ar net „nuosaikų“ išsamumą ir tam tikroms dokumentų rūšims (pvz., radijo ir televizijos laidoms) pradėtas taikyti fondo atrankos principas. Taigi numatoma saugotinių interneto svetainių atranka neprieštarauja tradiciniams UBC principams. Tačiau labai svarbu, kad pernelyg svarbios vietos tarp atrankos kriterijų neužimtų dokumento naudingumo principas, kuriuo iki šiol buvo labai dažnai vadovujamasi, ir kad kolekcija nebūtų pernelyg griežtai vertinama vertingumo atžvilgiu.

Verčiau pasikliauti kitais įvairiais kriterijais, pavyzdžiui, atrinkti tik tas interneto svetaines, kurios visiškai arba iš dalies gali užtikrinti esamų kolekcijų tęstinumą, nes atitinka jau surinktų dokumentų rūšis arba priklauso tai sričiai, kurios dokumentus rinkti nacionalinei bibliotekai puikiai sekėsi.